

"السيد حامد الباندرماوي (1111-1172/1699-1758 أو 1759) وأثره عقود الدرر في حدود علم الأثر"

الملخص: حامد بن يوسف الباندرماوي عالم عثماني، يقال إن نسبه ينتهي إلى سيدنا محمد صلى الله عليه وسلم. رحل إلى سوريا ومصر والحجاز بعد تحمله العلم في مسقط رأسه إستانبول، وبعد عودته إليها إشتغل بالتدريس والكتابة والإرشاد. توفي في مدينة باندرما بجنوب بحر مرمرة. يقول الباندرماوي إنه ألف ثمانين كتابا، ولكن لم يصل إلينا منها إلا خمسة كتب فقط. منها عقود الدرر الذي حققناه وعلقنا عليه. وهو معجم مصطلحات الحديث. وهو أول كتاب صنف في هذا المجال، جمع المؤلف فيه 167 اصطلاحا على الترتيب الهجائي من 18 كتابا.

عطف: عبد الله آيدينلي، "السيد حامد الباندرماوي (1111-1172/1699-1758 أو 1759) وأثره عقود الدرر في حدود علم الأثر"، مجلة بحوث الحديث، المجلد 1، العدد 2، 2003، ص. 112-117.

كلمات المفتاح: العلماء العثمانيون، المحدثون العثمانيون، مصطلح الحديث، حديث، حامد بن يوسف الباندرماوي.

"es-Seyyid Hâmid el-Bandırma vî (1111-1172/1699-1758 veya 1759) ve 'Ukûdü'd-dürer fi 'ilmi'l-eser Adh Eseri"

Özet: Bandırmalı Hâmid b. Yûsuf (1111-1172/1699-1758 veya 1759), Hz. Peygamber'in soyundan geldiği bildirilen bir Osmanlı âlimidir. İstanbul'daki öğreniminden sonra Suriye, Mısır ve Hicaz bölgelerine ilim öğrenmek gayesiyle yolculuklar yapmıştır. Bu yolculuklarının ardından İstanbul'a dönmüş ve orada ilmi ve dini faaliyetlerini sürdürmüştür. Sayısı 80'e varan eserlerinden günümüze sadece 5 tanesinin ulaştığı anlaşılmaktadır. Bu eserlerden birisi olan *Ukûdü'd-dürer*, bir hadis ıstılahları sözlüğü olup alanındaki ilk eserdir. Bandırmalı bu eserinde, 18 usul kitabından derlediği 167 ıstılahı harf sırasında zikrederek haklarında bilgi vermiştir.

Atıf: Abdullah AYDINLI, "es-Seyyid Hâmid el-Bandırma vî (1111-1172-1699-1758 veya 1759) ve Eseruhü 'Ukûdü'd-dürer fi 'ilmi'l-eser" (Arapça), *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)*, 1/2, 2003, 67-112.

Anahtar kelimeler: Osmanlı alimleri, Osmanlı hadisçileri, ıstılah sözlüğü, Hadis, Bandırmalı Hâmid b. Yûsuf.

02568

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN
12 0 TEMMUZ 2003

Kaderiyye ve Mürcie ile İlgili Hadislerin Değerlendirilmesi

Yavuz KÖKTAŞ, Yrd. Doç. Dr.*

"The Evaluating of the Hadiths
Concerning Qadariyya and
Murjia"

Abstract: Most of the political events have emerged after the death of the Prophet. For this reason a lot of sects emerged. Those sects either interpreted the verses and hadiths to guarantee their legalities or fabricated the hadiths in case of insufficient interpretations. The hadith scholars have taken some particular precautions largely in this matter, but they haven't remove completely the detriments of those movements. Moreover a few ahl-i hadith has been favor of the hazardous movement by so and so. In this study we invested the hadiths concerning Qadariyya and Murcia with all chains and concluded in their soundness.

Citation: Yavuz KÖKTAŞ, "Kaderiyye ve Mürcie ile İlgili Hadislerin Değerlendirilmesi" (in Turkish), *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)*, 1/2, 2003, 113-143

Key words: Sects, Qadariyya, Murjia, hadith, interpret, fabricated movement, hadith chains

GİRİŞ

Hz. Peygamber'in vefatı ve ardından gelişen siyasî olaylar sonucu ümmet içinde birçok fırka teşekkül etmiş ve bunlar kendi meşruiyetlerini çeşitli yollarla tesis etmeye çalışmışlardır. Bu fırkalar meşruiyetlerini ya mevcut âyet ve hadisleri te'vil ederek ya da bunun yetmediği yerlerde hadisler uydurarak sağlamışlardır. Bu konuda muhaddisler önemli tedbirler almış, ilmi meseâler sarf etmiş, büyük ölçüde tehlikenin zararlarını azaltmış, ancak bu zararları bütünüyle ortadan kaldıramamışlardır. Hatta yer yer ehl-i hadisten bazıları - bilerek ya da bilmeyerek- bu tehlikenin tarafı olabilmişlerdir. Bunun sonucu olarak Hz. Peygamber'e isnad edilen bir kısım rivayetler ortaya çıkmıştır.

Bu rivayetlerin bazılarında Kaderiyye'nin ümmetin Mecûsileri olduğu, Kaderiyye ve Mürcie'nin yetmiş peygamberin lânetine uğradığı, ehl-i kader ile oturulmaması gerektiği, bu iki fırkanın İslâm'dan nasibi olmadığı gibi hususlardan bahsedilmektedir. Hatta bu hadislerden hareketle kelâm kitapları dahil birçok eserde Mu'tezile'nin fikirlerinden dolayı mahkûm edildiği görülmektedir.

Buradan hareketle aklımıza gelen şu sorular bizi böyle bir çalışmaya sevk etmiştir:

Kaderiyye

110069

Kaderiyye 836

11 0112

Cebriyye
030191 837

MUHAMMAD, Atta & MOHYUDDIN, Zafar. The development of Qadariyya and Jabariyya schools of thought and the issue of heresy and heretics during the Umayyad period (661-750 CE). *Journal of the Pakistan Historical Society*, 69 iii (2021) pp. 7-25.

OPWIS, Felicitas. The ethical turn in legal analogy: imbuing the *ratio legis* with *maslahah*. *Journal of*

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

12.05.2023